

2020 GEGUŽĖ

STUDENTŲ TEISIŲ IR GARANTIJŲ DEKLARACIJA

Lietuvos
studentų sąjunga

Lietuvos studentų sąjunga, remdamasi ilgamete patirtimi, teigia, kad studentams trūksta informacijos apie jų teises bei jiems priklausančias garantijas, galimybes daryti įtaką aukštosios mokyklos studijų proceso kokybei.

Dėl šios priežasties, Lietuvos studentų sąjunga nusprendė parengti Studentų teisių ir garantijų deklaraciją, kaip vieną iš priemonių, skirtų padėti Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuojantiems asmenims ginti savo teises, teisėtus interesus bei lūkesčius. Tikimasi, kad šis leidinys sustiprins kiekvieno studento individualų pasitikėjimą savimi, suteiks teisinį pagrindą argumentuotam nuomonės formavimui ir taps įrankiu kurti šviesesnį rytojų, už kurį atsakingas kiekvienas studentas.

Lietuvos studentų sąjunga yra nacionalinė, demokratinė, nepriklausoma ir nevyriausybinė organizacija, atstovaujanti Lietuvos studentų interesams, vienijanti 30 Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų savivaldų ir atstovaujanti 120 tūkstančių studentų. Lietuvos studentų sąjunga atstovauja Lietuvos studentams ir juos gina nacionaliniu lygiu. Siekdama įgyvendinti šią savo misiją, Sąjunga organizuoja renginius bei akcijas. Tokiu būdu siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į egzistuojančias problemas, kartu kurti ir tobulinti švietimo sistemą, skatinti studentų bei visos akademinės bendruomenės partnerystę.

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

**TEISĖ Į PRIEINAMĄ PSICHOLOGINĘ
IR AKADEMINĘ PARAMĄ**

TEISĖ Į FINANSINĘ PARAMĄ

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

**TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS
SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESSE**

**UŽSIENIO STUDENTŲ TEISĖS IR GARANTIJOS
LIETUVOJE**

**UŽSIENIO LIETUVIŲ TEISĖS IR GARANTIJOS
LIETUVOJE**

STUDENTŲ SAVIVALDOS TEISĖS

**TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE
REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS
STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS**

STUDENTŲ TEISIŲ IR GARANTIJŲ SĄVADAS

Studentas – asmuo, studijuojantis aukštojoje mokykloje pagal studijų programą arba doktorantūroje (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 4 str. 21 p.).

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

- Aukštasis mokslas prieinamas visiems pagal kiekvieno žmogaus sugebėjimus. Gerai besimokantiems piliečiams valstybinėse aukštosiose mokyklose laiduojamas nemokamas mokslas (LR Konstitucija, 41 str. 3 d.).
- Studento pasiekti studijų rezultatai baigus modulį (dalyką) vertinami priskiriant juos studijų pasiekimų lygmeniui (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 1 p.).
- Skiriami trys studijų pasiekimų modulių (dalykų) lygmenys: puikus, tipinis ir slenkstinis (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 2 p.).
- Po aukštosios mokyklos nustatyto vertinamojo laikotarpio, ne ilgesnio kaip studijų metai, modulių (dalykų) vertinimai apibendrinami ir nustatomas vertinamojo laikotarpio studijų pasiekimų lygmuo (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 3 p.).

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

- Gerai besimokančiu laikomas studentas, neturintis akademinų skolų, įvykdęs visus studijų programai vertinamuoju laikotarpiu keliamus reikalavimus ir pasiekęs puikų arba tipinį pasiekimų lygmenį (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 4 p.).
- Studentui, kurio trumposios pakopos, pirmosios pakopos ar vientisosios studijos yra valstybės finansuojamos, po aukštosios mokyklos nustatyto vertinamojo laikotarpio, ne ilgesnio kaip studijų metai, valstybės finansavimas studijoms išlieka, jeigu jis atitinka nustatytus gero mokymosi kriterijus. Jeigu studentas neatitinka gero mokymosi kriterijų, jis netenka valstybės finansavimo (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 5 p.).
- Studentai turi teisę studijuoti pagal pasirinktą studijų programą (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 62 str. 1p. 1 d.).
- Studentai turi teisę studijuoti pagal daugiau negu vieną studijų programą arba kitus studijų dalykus toje pačioje arba kitoje aukštojoje mokykloje (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 62 str. 1 p. 3 d.).
- Studentai turi teisę vertinti studijuojamų dalykų dėstymo ir studijų aprūpinimo kokybę (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 62 str. 1 p. 4 d.).

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

- Jeigu darbuotojas savo iniciatyva studijuoja, siekdamas studijų krypties bakalauro, magistro kvalifikacinio laipsnio ir (arba) profesinės kvalifikacijos pagal formaliojo profesinio mokymo programas ir darbdavys apmoka visas ar ne mažiau kaip pusę šių išlaidų, darbo sutarties šalys papildomai gali susitarti dėl to, kad darbuotojas, laikotarpiu, iki tęsia darbdavio lėšomis apmokėtas studijas ir per trejus metus po šio laikotarpio pabaigos, darbo sutartį savo iniciatyva be svarbių priežasčių gali nutraukti tik atlyginęs darbdaviui jo patirtas išlaidas (LR Darbo kodeksas, 37 str. 4 p.).
- Darbdavys privalo tenkinti darbuotojo prašymą suteikti kasmetines atostogas darbuotojams, kurie mokosi nenutraukdami darbo, derindami kasmetines atostogas prie egzaminų, įskaitų laikymo, diplominio (bakalauro, magistro) darbo rengimo, laboratorinių darbų ir konsultacijų laiko (LR Darbo kodeksas, 128 str. 5 p. 3 d.).
- Darbuotojams, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas, pagal šias programas vykdančių švietimo tiekėjų pažymas suteikiamos mokymosi atostogos (LR Darbo kodeksas, 135 str. 1 p.):
 - 1. eiliniams egzaminams pasirengti ir laikyti – po tris kalendorines dienas kiekvienam egzaminui;
 - 2. įskaitoms pasirengti ir laikyti – po dvi kalendorines dienas kiekvienai įskaitai;
 - 3. laboratoriniams darbams atlikti ir konsultuotis – tiek dienų, kiek nustatyta mokymo planuose ir tvarkaraščiuose;

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

- 4. diplominiam (bakalauro, magistro) darbui ar daktaro disertacijai ar meno projektui baigti ir ginti – trisdešimt kalendorinių dienų.
- Studijų metų pradžią ir pabaigą nustato aukštoji mokykla. Per studijų metus studentams turi būti suteikiamos ne trumpesnės kaip vieno mėnesio nepertraukiamos atostogos (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 53 str. 1 p.).
- Pagal studijų programą numatyta studentų praktikai atlikti, įmonė, įstaiga ar organizacija, kurioje studentas atlieka praktiką, ir studentas bei aukštoji mokykla, kurioje jis studijuoja, sudaro praktinio mokymo sutartį. Pavyzdinę sutarties formą tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Už studentų praktikos organizavimą atsakinga aukštoji mokykla (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 53 str. 16 p.).
- Iki 10 proc. geriausiai kolegijas baigusių studentų, siekiančių įgyti kompetencijų ir gebėjimų tęsti studijas pagal magistrantūros studijų programą, atsižvelgus į jų studijų kolegijoje rezultatus, gali studijuoti pagal universiteto vykdomas išlyginamąsias ir (ar) papildomas studijas valstybės finansuojamoje vietoje švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 56 str. 2 p.).

TEISĖ Į KOKYBIŠKĄ IŠSILAVINIMĄ

- Paslaugų teikėjas (šiuo atveju aukštoji mokykla), teikdamas paslaugas, privalo veikti sąžiningai ir protingai, kad tai labiausiai atitiktų klientų, o šiuo atveju, studentų interesams. Teisinis išaiškinimas – tai reiškia, kad tokia norma įteisina studentų interesų prioriteto principą prieš aukštąją mokyklą, su kuria buvo sudaryta sutartis, nes paslaugų teikėjas visada turi teikti pirmumą kliento interesams, veikti jo naudai (LR Civilinis Kodeksas, 6.718 str.).
- Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali būti skiriama parama (ne didesnė nei 530 bazinės socialinės išmokos dydžių (toliau – BSI) vieneriems studijų metams) įstojusiems į aukštąsias mokyklas ne Lietuvos Respublikoje ir jose studijuojantiems Lietuvos Respublikos piliečiams, taip pat kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių piliečiams, dirbantiems ir (arba) turintiems teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje ir jų šeimos nariams. Ši parama gali būti skiriama ir kitų užsienio valstybių piliečiams ir asmenims be pilietybės, turintiems teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar kituose teisės aktuose nenustatyta kitaip (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 82 str. 9 p.).
- Asmenys, studijuojantys valstybės finansuojamose vietose, valstybinei aukštajai mokyklai neturi mokėti jokių tiesiogiai su studijų programos įgyvendinimu susijusių įmokų, išskyrus LR Mokslo ir studijų įstatymo 80 straipsnio 3 dalyje nurodytus atvejus (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 83 str. 5p.).

TEISĖ Į PRIEINAMĄ PSICHOLOGINĘ IR AKADEMINĘ PARAMĄ

- Specific student support systems need to be available without financial burdens, as good health and wellbeing, whether mental or physical, should not be a luxury but a right (Social Dimension Policy Paper, adopted at the European Students' Union Board Meeting 77 in Malta, in December of 2019).
- Tarptautiniai ekspertai, dirbantys su projektu „PL4SD“ (Peer Learning for the Social Dimension), po apsilankymo Lietuvoje parengė rekomendacijų paketą, kurio išvadose pabrėžiama, kad parama studentams turėtų būti nukreipta ne tik į finansinę, tačiau ir į akademinę bei psichologinę pagalbą (Europos Sąjungos programos, grindžiamos mokymosi visą gyvenimą principu projekto, „PL4SD“ ataskaita).
- Gyventojams teikiamos nemokamos psichologo konsultacijos savivaldybėse veikiančiuose Psichikos sveikatos centruose (Tokios paslaugos gyventojams yra finansuojamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF). (LR Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir sveikatos programose numatytų paslaugų, už kurias mokama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, klasifikatoriaus patvirtinimo“, klasifikatorius 3430 - Ambulatorinė trumpalaikė psichosocialinė rehabilitacija).

TEISĖ Į PRIEINAMĄ PSICHOLOGINĘ IR AKADEMINĘ PARAMĄ

- Penktasis uždavinys – stiprinti psichoemocinę sveikatą;
- užtikrinti emocinės paramos linijomis teikiamą pagalbą emocinę krizę patiriantiems asmenims;
- užtikrinti psichikos sveikatos centruose teikiamos psichiatrinės ir psichologinės pagalbos paslaugų prieinamumą;
- užtikrinti psichologinės pagalbos ir savižudybių rizikos veiksnių mažinimo prevencinių priemonių, skirtų sunkiomis somatinėmis ligomis susirgusiems asmenims, įgyvendinimą;
- didinti visuomenės informuotumą ir raštingumą psichinės sveikatos srityje, mažinant stigmatizuojančias visuomenės nuostatas;
- sistemingai vykdyti smurto artimoje aplinkoje bei patyčių prevencijos ir tikslinių gyventojų grupių psichologinį atsparumą stiprinančias priemones;
- mažinti alkoholio, kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, stiprinti priklausomybių ligų prevenciją, ankstyvąją intervenciją, gerinti psichikos ir elgesio sutrikimų diagnostiką;
- ugdyti sveiko lytiškumo įpročius. (LR Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“, 94 p.).

- Atsižvelgiant į studentams skiriamos paramos teisinį reglamentavimą, jos skyrimo tikslus bei mokėjimo tvarką, Aprašo nustatyta tvarka studentams teikiama (mokama) parama Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) taikymo aspektu, pagal turinį laikytina studentų stipendijomis, finansuojamomis valstybės lėšomis. GPMĮ 17 str. 1 d. 33 punkte nustatyta, kad mokyklų studentų ir mokinių stipendijos ir pašalpos, kurioms mokėti naudojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšos, yra priskiriamos gyventojų neapmokestinamosioms pajamoms. Vadovaujantis šia GPMĮ nuostata, tvarkos apraše „Dėl Paramos įstojusiems į aukštąsias mokyklas ne Lietuvos Respublikoje ir jose studijuojantiems Lietuvos Respublikos piliečiams, taip pat kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių piliečiams, dirbantiems ir (arba) turintiems teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, ir jų šeimos nariams, taip pat ir kitų užsienio valstybių piliečiams ir asmenims be pilietybės, turintiems teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje“ nustatyta tvarka, studentams teikiama (mokama) parama pajamų mokesčiu neapmokestinama (Valstybinės mokesčių inspekcijos paaiškinimas dėl skiriamos paramos neapmokestinimo pajamų dydžiu).

- Neįgaliesiems, atitinkantiems minėto Aprašo 6 punkto reikalavimus, teikiamos šios finansinės pagalbos priemonės:
- 4.1 specialiesiems poreikiams tenkinti – 50 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio tikslinė išmoka kas mėnesį;
- 4.2. studijuojantiems valstybinėse aukštosiose mokyklose iš dalies Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamose arba nefinansuojamose vietose – 3,2 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto minimalaus pragyvenimo lygio dydžio tikslinė išmoka už kiekvieną semestrą studijų išlaidoms iš dalies kompensuoti.

(Vyriausybės nutarimas Nr. 831 „Dėl finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose“, 4 p.).

- Vyriausybės nustatyta tvarka ir dydžiu daliai valstybės nefinansuojamose trumposios, pirmosios ir antrosios pakopų ar vientisųjų studijų vietose geriausiai rezultatais studijų metus baigusių asmenų kiekvienais metais kompensuojama per atitinkamą laikotarpį sumokėta studijų kaina (studijų kainos dalis, ne didesnė kaip norminė studijų kaina). Asmenų, kuriems kompensuojama studijų kaina (studijų kainos dalis, ne didesnė kaip norminė studijų kaina), skaičius pagal konkrečią aukštosios mokyklos studijų kryptį nustatomas Mokslo ir studijų įstatymo 79 str. 2 dalyje nustatyta tvarka. Valstybės nefinansuojamose studijų vietose geriausiai studijų metus baigusių asmenų eilės pagal studijų kryptis sudaromos aukštosios mokyklos nustatyta tvarka. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 79 str. 1 p.).

- Finansinės pagalbos priemonės teikiamos Lietuvos Respublikos piliečiams arba kitų valstybių piliečiams ir asmenims be pilietybės, deklaravusiems nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka ir atitinkantiems visas šias sąlygas:
- jiems nustatytas 45 procentų ar mažesnis darbingumo lygis arba sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis;
- po negalios nustatymo aukštojoje mokykloje studijuoja pirmą kartą, t. y. nebaigę atitinkamos pakopos studijų (išskyrus aprašo 14.3 papunktyje numatytą atvejį):
- pagal pirmosios pakopos (siekia įgyti profesinio bakalauro arba bakalauro kvalifikacinį laipsnį) studijų programą arba pagal vientisųjų studijų programą;
- pagal antrosios pakopos (magistrantūros) studijų programą;
- pagal profesinių studijų programą;
- pagal trečiosios pakopos (doktorantūros) studijų programą;
- pagal trumpųjų studijų programą.

(Vyriausybės nutarimas Nr. 831 „Dėl finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose“, 6 p.).

- Studentams gali būti mokamos socialinės, skatinamosios stipendijos ir studijų stipendijos. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 82 str. 1 p.)
- Valstybinių aukštųjų mokyklų skatinamųjų stipendijų fondas sudaromas ir šios stipendijos skiriamos valstybinių aukštųjų mokyklų senatų (akademinių tarybų) nustatyta tvarka, suderinta su studentų savivalda. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 82 str. 3 p.)
- Išlaidos studentams skatinti sudaro 4,0 BSI. (LR Vyriausybės nutarimas N.149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Norminių studijų krypties arba studijų programų grupės studijų kainų apskaičiavimo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų studijų kainai valstybės finansuojamose studijų vietose apmokėti skyrimo tvarkos aprašo 5 p.)
- Skatinamosios stipendijos geriausiems studentams, neatsižvelgiant į jų studijų finansavimo pobūdį, skiriamos iš aukštųjų mokyklų ar kitų lėšų, atsižvelgiant į studijų rezultatus ar kitus akademinis laimėjimus. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 82 str. 3 p.)

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Apdraustaisiais, kurie draudžiami valstybės lėšomis, laikomi Lietuvos Respublikos aukštųjų mokyklų studentai, studijuojantys pagal nuolatinės studijų formos studijų programas, Lietuvos Respublikos piliečiai ir kitų valstybių piliečiai bei asmenys be pilietybės, nuolat gyvenantys Lietuvoje, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių (taip pat Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, jeigu studijos buvo pradėtos iki šios valstybės išstojimo iš Europos Sąjungos dienos) aukštosiose mokyklose pagal nuolatinės studijų formos studijų programas, mokiniai, kurie mokosi Lietuvos Respublikos mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, pagal formaliojo profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu (LR Sveikatos draudimo įstatymas, 6 str. 4 p. 7 d.).
- Teisę įsigyti vienkartinį arba terminuotą vardinį važiavimo tolimojo arba vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bilietą su 50 procentų nuolaida turi aukštųjų mokyklų studentai, studijuojantys pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, Lietuvos Respublikos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai bei jų šeimos

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

nariai, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės valstybių aukštosiose mokyklose pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, taip pat mokiniai, kurie mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu, pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu. (LR Transporto lengvatų įstatymas, 5 str. 3 p.).

- Studentai turi teisę išeiti akademinių atostogų dėl ligos, gydytojui ar gydytojų konsultacinei komisijai rekomendavus, arba dėl nėštumo ir gimdymo, vaiko priežiūros, taip pat kartą per studijų laikotarpį dėl asmeninių priežasčių, bet ne ilgesniam kaip vienerių studijų metų laikotarpiui, neprarandant studento statuso ir teisės po akademinių atostogų tęsti studijas valstybės finansuojamoje studijų vietoje, jeigu joje studijavo prieš išeidami akademinių atostogų. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 62 straipsnis 1p. 11 d.).
- Jeigu trumposios pakopos, pirmosios studijų pakopos ir vientisųjų studijų atitinkamos studijų krypties ir studijų formos studijų kurse nėra valstybės nefinansuojamose studijų vietose studijuojančių studentų, atitinkančių gero mokymosi kriterijus, valstybės finansuojamose studijų vietose studijuojantiems ir neturintiems akademinių skolų studentams valstybės finansavimas studijoms išlieka, nors jų vertinamojo laikotarpio pasiekimų lygmuo yra slenkstinis. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 78 str. 6 p.).

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Aukštųjų mokyklų studentai, studijuojantys pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, Lietuvos Respublikos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai bei jų šeimos nariai, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės valstybių aukštosiose mokyklose pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, vaikai nuo 7 iki 8 metų, mokiniai, kurie mokosi mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, pagal formaliojo profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, ir mokyklų, vykdančių specializuoto ugdymo krypties programas, mokiniai turi teisę įsigyti važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su šiomis nuolaidomis (LR Transporto lengvatų įstatymas, 5 str. 6 p.):
 1. terminuotą vardinį važiavimo bilietą – su 80 procentų nuolaida;
 2. vienkartinį važiavimo bilietą – su 50 procentų nuolaida.

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- **Socialinės stipendijos:**

1. Aukštųjų mokyklų trumposios, pirmosios, antrosios, trečiosios pakopų, vientisųjų ir profesinių studijų studentams iš valstybės biudžeto lėšų mokamos socialinės stipendijos. Socialinės stipendijos dydis – 6,5 bazinės socialinės išmokos dydžio per mėnesį. Socialinės stipendijos skiriamos studijų semestrai.

2. Socialinė stipendija skiriama, kai prašymų skirti socialinę stipendiją priėmimo metu studentas atitinka bent vieną iš kriterijų:

1. jis yra vienas iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienas gyvenantis asmuo, turintis teisę gauti arba gaunantis socialinę pašalpą pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;
2. turi teisės aktų nustatyta tvarka nustatytą 45 procentų ar mažesnį darbingumo lygį arba sunkų ar aneišgalumo lygį;
3. yra ne vyresnis kaip 25 metų ir jam iki pilnametystės įstatymų nustatyta tvarka buvo nustatyta globa (rūpyba) arba jo abu tėvai (turėtas vienintelis iš tėvų) yra mirę.

3. Socialinės stipendijos neturi teisės gauti šie studentai:

1. šio įstatymo 80 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys;
2. išėję akademinį atostogų;
3. aukštosios mokyklos nustatyta tvarka turintys daugiau kaip 3 akademinės skolas;
4. studentai, kurie įvykdė studijų programos reikalavimus, tačiau jiems atidėtas baigiamojo darbo gynimas ar baigiamojo egzamino laikymas.

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

4. Studentui, atitinkančiam daugiau kaip vieną šio straipsnio 2 dalyje nustatytų kriterijų arba vienu metu studijuojančiam pagal kelias studijų programas, skiriama tik viena socialinė stipendija per studijų semestrą.

5. Socialinės stipendijos mokėjimas nutraukiamas:

1. studentui baigus studijas anksčiau, negu numatyta studijų baigimo data, nutraukus studijas ar pašalinus studentą iš aukštosios mokyklos;
2. atsiradus ir (arba) paaiškėjus šio straipsnio 3 dalyje nustatytoms aplinkybėms, dėl kurių studentui negalėjo būti skirta socialinė stipendija;
3. studentui mirus.

6. Socialinių stipendijų skyrimo ir administravimo tvarką nustato Vyriausybė.

Ši įstatymo pataisa, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2020 m. liepos 1 d.) (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 82(1) str.)

- Sąlygos, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą:
- Asmenys mokosi pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba studijuoja aukštojoje mokykloje (studentai), įskaitant akademinių atostogų dėl ligos ar nėštumo laikotarpį, kol jiems sukaks 24 metai ir laikotarpiu nuo bendrojo ugdymo programos baigimo dienos iki tų pačių metų rugsėjo 1 dienos, bet ne ilgiau, negu jiems sukaks 24 metai. (LR Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 8 str. 1 p. 2 d.)

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju. (LR Konstitucija, 48 str.).
- Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais. (LR Konstitucija, 52 str.).
- Bedarbis yra asmuo, kuris atitinka šias sąlygas: nesimoko pagal bendrojo ugdymo programas, išskyrus asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas. (LR Užimtumo įstatymas, 22 str. 1 p. 5 d.).
- Teisę į nedarbo draudimo išmoką turi teritorinėje darbo biržoje įsiregistravę LR Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnyje nurodyti asmenys, kuriems suteiktas bedarbio statusas, jeigu teritorinė darbo birža jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie atitinka bent vieną iš šių sąlygų: iki įsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje turi ne mažesnę kaip 18 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 36 mėnesius; (LR Nedarbo socialinio draudimo įstatymas, 5 str. 1 p. 1 d.).

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Studentas turi teisę keisti studijų programą ir (ar) studijų formą, išlaikant valstybės finansavimą, šiais atvejais su lydinčiomis pasekmėmis:
- Keisti studijų formą ir (ar) studijų programą toje pačioje studijų kryptių grupėje toje pačioje ar kitoje valstybinėje aukštojoje mokykloje, nekeičiant studijų programos rūšies (universitetinių, koleginių studijų), galima ne anksčiau kaip baigus pirmųjų studijų metų pirmąjį semestrą asmenims, studijuojantiems pagal pirmosios, antrosios studijų pakopos, vientisųjų ir profesinių studijų programas (išskyrus asmenis, studijuojančius pagal rezidentūros studijų programas);
- Keisti studijų formą ir (ar) studijų programą toje pačioje studijų kryptių grupėje toje pačioje ar kitoje aukštojoje mokykloje, nekeičiant studijų programos rūšies (universitetinių, koleginių studijų), galima ne anksčiau kaip baigus pirmuosius studijų metus asmenims, gaunantiems studijų stipendiją, studijuojantiems pagal pirmosios, antrosios studijų pakopų ir vientisųjų studijų programas;
- Keisti rezidentūros studijų programą, nekeičiant įgyjamos kvalifikacijos (specializacijos), toje pačioje studijų kryptių grupėje kitoje valstybinėje aukštojoje mokykloje galima asmenims, ne anksčiau kaip baigus pirmuosius studijų metus;
- Keisti rezidentūros studijų programą, o kartu ir įgyjamą kvalifikaciją (specializaciją) toje pačioje studijų kryptių grupėje toje pačioje ar kitoje aukštojoje mokykloje vieną kartą galima asmenims, kurie:
- dėl nustatytos ir atliktų tyrimų išvadamis pagrįstos diagnozės negali toliau tęsti studijų pagal tam tikras rezidentūros studijų programas;

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- studijuoja pagal rezidentūros studijų programą, kurią baigus įgyjama vaikų ligų gydytojo kvalifikacija (specializacija), – į kitą studijų programą, kurią baigus įgyjama vaikų ligų gydytojo kvalifikacija (specializacija) ir kita medicinos praktikos profesinė kvalifikacija (specializacija);
- studijuoja pagal rezidentūros studijų programą, kurią baigus įgyjama vaikų ligų gydytojo kvalifikacija (specializacija) ir kita medicinos praktikos profesinė kvalifikacija (specializacija), – į studijų programą, kurią baigus įgyjama vaikų ligų gydytojo kvalifikacija (specializacija), arba į kitą studijų programą, kurią baigus įgyjama vaikų ligų gydytojo kvalifikacija (specializacija) ir kita nei anksčiau studijuota medicinos praktikos profesinė kvalifikacija (specializacija). (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 3 p.).
- Studijų programą ir (ar) studijų formą keičiantis studentas turi baigti semestrą (rezidentūros ir asmenų, gaunančių studijų stipendijas, atveju – studijų metus) be akademinų skolų ir raštu kreiptis į aukštąją mokyklą, kurioje ketina tęsti studijas, aukštosios mokyklos nustatyta tvarka, bet ne vėliau kaip likus 10 dienų iki naujo studijų semestro (rezidentūros atveju – rezidentūros studijų metų) pradžios. Prašyme pakeisti studijų programą ir (ar) studijų formą turi būti nurodyta studijuojama ir norima studijuoti studijų programa ir (ar) studijų forma.

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Studijų programą ir (ar) studijų formą keičiantis studentas, gavęs sprendimą, kad gali studijuoti pagal kitą studijų programą ir (ar) studijų formą kitoje aukštojoje mokykloje, per 3 darbo dienas nuo sprendimo gavimo apie tai praneša aukštajai mokyklai, kurioje studijuoja, ir nurodo studijų nutraukimo toje aukštojoje mokykloje priežastį – studijų formos ir (ar) studijų programos keitimas, keičiant aukštąją mokyklą. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 4 p.).
- Jeigu pageidaujamos studijų programos kaina ne didesnė už studijų programos, kurią keičia, kainą, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis apmokama aukštosios mokyklos nustatyta studijų programos kaina. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 6.1. p.).
- Studijų stipendiją gaunančiam studentui, keičiančiam studijų programą ir (ar) studijų formą, išlieka studijų stipendija, bet ne didesnė už keičiamos studijų programos ir (ar) studijų formos norminę studijų kainą dydžio; jeigu studijų stipendija yra mažesnė už aukštosios mokyklos nustatytą studijų kainą, studijų kainos skirtumą nuo semestro pradžios apmoka studijų programą ir (ar) formą keičiantis studentas. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 6.2. p.).

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Studijų formą keičiančiam studentui išlieka stojimo metu pasirinktos studijų formos kaina ir finansavimo trukmė, išskyrus Aprašo 6.2 papunktyje ir 8 punkte nurodytus atvejus. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 9 p.).
- Studijų programą keičiančiam studentui, nurodytam Aprašo 3.4 papunktyje, išlieka valstybinis studijų finansavimas visai pasirinktos studijų programos trukmei. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Studijų programos ir studijų formos keitimo, išlaikant valstybės finansavimą, atvejų bei tvarkos aprašo 10 p.).
- Jeigu studentas pakeičia studijų programą tos pačios studijų krypties studijų grupėje ir jo ankstesnių studijų kaina skiriasi nuo naujų studijų kainos, apskaičiuojant lėšų sumą studijoms, imama mažesnioji studijų kaina, neprarandant likusios valstybinio studijų finansavimo dalies, ne didesnės nei naujųjų studijų programos norminė studijų kaina. (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, Norminių studijų krypties arba studijų programų grupės studijų kainų apskaičiavimo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų studijų kainai valstybės finansuojamose studijų vietose apmokėti skyrimo tvarkos aprašo 14 p.).

TEISĖ Į SOCIALINES GARANTIJAS

- Valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad neįgalieji turėtų galimybę gauti bendrąjį aukštąjį išsilavinimą, profesinį mokymą, suaugusiųjų mokymą ir galimybę mokytis visą gyvenimą jų nediskriminuojant ir lygiai su kitais asmenimis. Šiuo tikslu valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad neįgaliesiems būtų tinkamai pritaikytos sąlygos. (Neįgaliųjų teisių konvencija, 24 str. 5 p.).
- Aplinkoje, kuri geriausiai skatina akademinį ir socialinį vystymąsi, turi būti teikiamos veiksmingos individualizuotos paramos priemonės, suderinamos su visiškos įtraukties tikslu. (Neįgaliųjų teisių konvencija, 24 str. 2 p. e d.).

TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESE

- Aukštosios mokyklos tarybą sudaro 9 arba 11 narių. Konkretus aukštosios mokyklos tarybos narių skaičius nustatytas aukštosios mokyklos statute. Vieną narį skiria ir atšaukia Studentų savivalda savo nustatyta tvarka, jeigu jos nėra – visuotinis studentų susirinkimas (konferencija), kiti akademinės bendruomenės nariai senato (akademinės tarybos) nustatyta tvarka renka ir atšaukia atitinkamai ne daugiau kaip 4 arba 5 narius, priklausančius aukštosios mokyklos personalui. Senato (akademinės tarybos) nustatyta tvarka renkami ir atšaukiami atitinkamai 4 arba 5 nariai, nepriklausantys aukštosios mokyklos personalui ir studentams, iš jų vienas narys – studentų savivaldos savo nustatyta tvarka. Šie 3 arba 4 nariai atrenkami viešo konkurso būdu. Tarybos nariai renkami atskirai į kiekvieną iš atitinkamai 8 ar 10 vietų, senato (akademinės tarybos) apibrėžtų atsižvelgiant į skirtingus aukštosios mokyklos interesus. Tarybos sudėtį viešai skelbia senato (akademinės tarybos) pirmininkas (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 27 str. 3 p.).
- Senato (akademinės tarybos) nariais gali būti universiteto (kolegijos) akademinės bendruomenės nariai, universiteto (kolegijos) administracijos nariai, patenkantys į senatą (akademinę tarybą) pagal pareigas, taip pat kitų mokslo ir studijų institucijų mokslininkai, dėstytojai ir pripažinti menininkai. Studentų skiriami atstovai turi sudaryti ne mažiau kaip 20 procentų senato (akademinės tarybos) narių. Studentų atstovus į senatą (akademinę tarybą) skiria studentų savivalda, o jeigu jos nėra – visuotinis studentų susirinkimas (konferencija). Profesoriaus ir

TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESE

vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas einantys asmenys turi sudaryti ne mažiau kaip 20 procentų senato narių. Docento ir vyresniojo mokslo darbuotojo pareigas einantys asmenys turi sudaryti ne mažiau kaip 20 procentų senato (akademinės tarybos) narių. Senato (akademinės tarybos) nariai pagal pareigas turi sudaryti ne daugiau kaip 10 procentų senato (akademinės tarybos) narių. Senato (akademinės tarybos) nariai pagal pareigas gali būti ir kitų mokslo ir studijų institucijų darbuotojai. Aukštosios mokyklos rektorius (direktorius) yra senato (akademinės tarybos) narys pagal pareigas. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 28 str. 5 p.).

- Studentų interesams aukštosios mokyklos ir jos padalinių valdymo organuose, patariamuosiose ir ginčų sprendimo struktūrose atstovauja studentų atstovai, kuriuos skiria studentų savivalda savo nustatyta tvarka, o jeigu jos nėra – visuotinis studentų susirinkimas (konferencija). (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 30 str.).
- Jeigu pagal krypties, dėl kurios priimtas sprendimas neakredituoti, studijas yra studijuojančių studentų, aukštoji mokykla per 2 mėnesius (neįskaitant liepos ir rugpjūčio mėnesių) nuo sprendimo dėl krypties studijų neakreditavimo priėmimo dienos privalo sudaryti priemonių, užtikrinančių krypties studijose studijuojantiems studentams galimybes baigti kokybiškas studijas, įgyvendinimo planą (toliau – priemonių planas) (t. y. nurodyti, kokių priemonių aukštoji mokykla imsis, siekiant ištaisyti esminius krypties studijų trūkumus). Priemonių plane taip pat pateikiami su studentų savivalda suderinti siūlymai dėl

TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESE

studijuojančių studentų tolesnių studijų galimybių. (LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“ vertinamosios sritys ir rodikliai 24.1. p.).

- Aukštosios mokyklos priemonių planą svarsto švietimo, mokslo ir sporto ministro sudaryta komisija iš Ministerijos, Lietuvos aukštųjų mokyklų ir studentų atstovybių atstovų, aukštųjų mokyklų socialinių partnerių, kuri ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo priemonių plano gavimo dienos pateikia siūlymus švietimo, mokslo ir sporto ministrui dėl studijuojančių studentų tolesnių studijų galimybių. Sprendimą dėl aukštojoje mokykloje studijuojančių studentų tolesnių studijų galimybių priima švietimo, mokslo ir sporto ministras. Apie priimtą sprendimą Ministerija informuoja Centrą ir aukštąją mokyklą. Atsižvelgdamas į švietimo, mokslo ir sporto ministro priimtą sprendimą, Centras priima sprendimą dėl krypties studijų akreditavimo termino pratęsimo ir akreditavimo termino trukmės. (LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“, 25 p.).
- Jeigu pagal krypties studijas, dėl kurios priimtas sprendimas neakredituoti, yra studijuojančių studentų, aukštoji mokykla, aukštoji mokykla egzilyje, filialas per 2 mėnesius (neįskaitant liepos ir rugpjūčio mėnesių) nuo sprendimo dėl krypties studijų neakreditavimo priėmimo dienos privalo sudaryti priemonių, užtikrinančių krypties studijose studijuojantiems

TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESE

studentams galimybes baigti kokybiškas studijas įgyvendinimo planą (t. y. nurodyti, kokių priemonių aukštoji mokykla, aukštoji mokykla egzilyje, filialas imsis siekiant ištaisyti esminius krypties studijų trūkumus). (LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“, 25 str. 1 p.).

- Aukštosios mokyklos, aukštosios mokyklos egzilyje, filialo siūlymus svarsto švietimo, mokslo ir sporto ministro sudaryta komisija iš Ministerijos, Lietuvos aukštųjų mokyklų ir studentų savivaldų atstovų, aukštųjų mokyklų socialinių partnerių, kuri ne vėliau kaip per 3 mėnesius priima sprendimą dėl tolesnių studijų galimybių. Apie priimtą komisijos sprendimą Ministerija informuoja Studijų kokybės vertinimo centrą ir aukštąją mokyklą. Atsižvelgdamas į komisijos sprendimą, Centras priima sprendimą dėl krypties studijų akreditavimo termino pratęsimo ir akreditavimo termino trukmės arba neakreditavimo. (LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“, 26 p.).
- Švietimo, mokslo ir sporto ministras per 20 darbo dienų nuo Aprašo 22.3 papunktyje sprendimo priėmimo dienos priima sprendimą panaikinti aukštosios mokyklos leidimą vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą. Tais atvejais, kai valstybinėje aukštojoje mokykloje, kurios akreditacija nutrūksta, yra studijavusių, bet jos nebaigusių studentų, švietimo,

TEISĖ Į DALYVAVIMĄ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESE

mokslo ir sporto ministras nustato tolesnes jų studijų galimybes. (LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“, 26 p.).

UŽSIENIO STUDENTŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

- Užsieniečių studijoms, lituanistiniam švietimui Lietuvos aukštosiose mokyklose gali būti skiriamos šių tipų stipendijos:
 - visų studijų pakopų įvairių studijų kryptių dalinėms studijoms (toliau – dalinės studijos);
 - antrosios pakopos nuolatinės studijų formos studijoms (toliau – magistrantūros studijos);
 - lietuvių kalbos mokymuisi pagal lituanistinio švietimo programas (toliau – lituanistinės studijos);
 - intensyviems (iki vieno mėnesio trukmės) lietuvių kalbos ir kultūros kursams (toliau – lietuvių kalbos ir kultūros kursai). (LR Švietimo ir mokslo įsakymas „Dėl valstybės paramos teikimo studijoms, akademiniam mobilumui ir lituanistiniam švietimui Lietuvoje ir užsienyje“, 9 p.).
-
- Leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas užsieniečiui, jeigu jis:
 - priimtas studijuoti į mokslo ir studijų instituciją pagal studijų programą (programas) arba į doktorantūrą;
 - priimtas mokytis į švietimo įstaigą pagal bendrojo ugdymo arba profesinio mokymo programą (programas);
 - prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi pateikimo metu studijuoja užsienio valstybėje, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, ir po jo studijų suteikiama aukštojo mokslo kvalifikacija ir yra sudaręs su priimančiuoju subjektu stažuotės atlikimo sutartį toje pačioje srityje kaip ir studijos. Leidimas laikinai gyventi taip pat gali būti išduodamas užsieniečiui, atitinkančiam šiame punkte išvardytas sąlygas, jeigu jis

UŽSIENIO STUDENTŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

yra užbaigęs studijas toje pačioje srityje kaip ir numatoma stažuotė ne vėliau kaip prieš 2 metus iki prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi pateikimo datos;

- pakviestas tobulinti kvalifikacijos į mokslo ir studijų instituciją. (LR įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 46 str. 1 p.).
- Užsienietis studijų ar mokymosi laikotarpiu turi teisę dirbti ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę, išskyrus švietimo įstaigos ar mokslo ir studijų institucijos nustatytą vasaros atostogų, studijų arba mokymosi laikotarpiu numatytos praktikos laikotarpį. Šioje dalyje nustatytas darbo laiko apribojimas netaikomas užsieniečiams, studijuojantiems doktorantūroje. (LR įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 46 str. 4 p.).

UŽSIENIO LIETUVIŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

Pagal LR Mokslo ir studijų įstatymą:

Užsienio lietuviai – Lietuvos Respublikos piliečiai, ne mažiau kaip 3 metus gyvenantys užsienyje, ir lietuvių kilmės užsieniečiai, jų vaikai, vaikaičiai, provaikaičiai. Lietuvių kilmės užsieniečiu laikomas užsienietis, kurio tėvai ar seneliai arba vienas iš tėvų ar senelių yra ar buvo lietuviai ir kuris pats laiko save lietuviu ir deklaruoja tai rašytiniu pareiškimu sprendimą priimančiai institucijai.

- Parama skiriama užsienio lietuviams, vidurinį išsilavinimą įgijusiems pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, ir užsienio lietuviams, vidurinį išsilavinimą įgijusiems Lietuvos Respublikoje, ir kurie ne mažiau kaip trejus metus yra gyvenę užsienyje, o atvykę į Lietuvos Respubliką pradėjo mokytis 8-12 klasėje (gimnazijos I-IV klasėje). (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2 p.).

UŽSIENIO LIETUVIŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

- Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, akademinį pripažinimą Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka Studijų kokybės vertinimo centras, Lietuvos mokslo taryba ir švietimo ir mokslo ministro įgaliotosios aukštosios mokyklos. Akademinio pripažinimu laikomas kompetentingos institucijos sprendimas, kuriuo įvardijama kvalifikacijos (išsilavinimo) vertinimo metu nustatyta tos kvalifikacijos (išsilavinimo) vertė ketinant studijuoti ir (ar) dirbti Lietuvos Respublikoje. Tarptautinių sutarčių nustatytais atvejais galimas automatinis akademinis pripažinimas. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 52 str., 13 p.).
- Užsienio lietuviams suteikiama teisė gauti stipendiją ir socialinę išmoką. (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 7 p. 7.1 ir 7.2. d.).
- Aprašo 7.1 papunktyje nurodytos stipendijos skiriamos vienam studijų semestru įskaitant atostogų laikotarpį, bet ne ilgiau kaip iki studijų pabaigos. (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 8 p.).
- Tais atvejais, kai stipendijoms skirta suma yra mažesnė, nei lėšų joms poreikis, pirmenybės teisę gauti stipendiją turi (prioriteto mažėjimo tvarka) (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 21 p.):

UŽSIENIO LIETUVIŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

- pirmosios pakopos, vientisųjų, antrosios arba trečiosios pakopos studijų pirmojo kurso nuolatinės studijų formos studentai;
 - pirmosios pakopos, vientisųjų, antrosios arba trečiosios pakopos studijų nuolatinės studijų formos studentai, studijuojantys antrame ar tolesniuose kursuose, pasiekę puikų pasiekimų lygmenį;
 - pirmosios pakopos, vientisųjų, antrosios arba trečiosios pakopos studijų nuolatinės studijų formos studentai, studijuojantys antrame ar tolesniuose kursuose, pasiekę tipinį pasiekimų lygmenį;
 - pirmosios pakopos, vientisųjų, antrosios arba trečiosios pakopos studijų nuolatinės studijų formos studentai, studijuojantys antrame ar tolesniuose kursuose, pasiekę slenkstinį pasiekimų lygmenį;
 - išžėstinės studijų formos pirmojo kurso studentai;
 - išžėstinės studijų formos antrojo ar tolesnio kurso studentai.
-
- Tais atvejais, kai socialinėms išmokoms skirta suma mažesnė nei lėšų joms poreikis, pirmenybės teisę gauti socialinę išmoką turi (prioriteto mažėjimo tvarka) studentai (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 22 p.):
 - iki 26 metų (įskaitytinai), kurių tėvai (turėtas vienintelis iš tėvų) ar globėjai (rūpintojai) yra mirę;
 - iki 26 metų (įskaitytinai), kurių vienas iš tėvų ar globėjų (rūpintojų) yra miręs;
 - iki 26 metų (įskaitytinai), kurių bent vienas iš tėvų ar globėjų (rūpintojų) yra neįgalus;

UŽSIENIO LIETUVIŲ TEISĖS IR GARANTIJOS LIETUVOJE

- iki 26 metų (įskaitytinai) iš daugiavaikių šeimų, kuriose ne mažiau kaip 3 vaikai ar suaugusieji iki 26 metų (įskaitytinai) mokosi (studijuoja) pagal formaliojo švietimo programas.
- Socialinių išmokų skyrimo kriterijai ir dydžiai (LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ priedas):
- Studentai iki 26 metų (įskaitytinai), kurių tėvai (turėtas vienintelis iš tėvų) ar globėjai (rūpintojai) yra mirę – 319 eurų;
- Studentai iki 26 metų (įskaitytinai), kurių vienas iš tėvų ar globėjų (rūpintojų) yra miręs – 261 eurų;
- Studentai iki 26 metų (įskaitytinai), kurių bent vienas iš tėvų ar globėjų (rūpintojų) yra neįgalus – 232 eurai;
- Studentai iki 26 metų (įskaitytinai) iš daugiavaikių šeimų, kuriose ne mažiau kaip 3 nepilnamečiai vaikai ar suaugusieji iki 26 metų (įskaitytinai) mokosi (studijuoja) pagal formaliojo švietimo programas – 203 eurai.
- Stipendija skiriama vienam semestru ir išmokama kas mėnesį.

STUDENTŲ SAVIVALDOS TEISĖS

- Aukštosios mokyklos studentų interesams atstovauja studentų savivalda. Studentų savivaldos nariais gali būti tos aukštosios mokyklos studentai. Studentų savivaldos valdymo organų narius – studentus – renka visuotinis studentų savivaldos narių susirinkimas (konferencija), remdamasis visuotinumu, skaidrumo ir atvirumo principais. Studentų savivalda savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu (toliau – Asociacijų įstatymas), jeigu šis įstatymas nenustato kitaip, taip pat aukštosios mokyklos statutu ir visuotinio studentų savivaldos narių susirinkimo (konferencijos) patvirtintais studentų savivaldos įstatais. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 1 p.).
- Jeigu aukštojoje mokykloje studentų savivaldos nėra, į aukštosios mokyklos visuotinį studentų susirinkimą (konferenciją) aukštosios mokyklos fakultetų studentai deleguoja atstovus, balsų dauguma išrinktus fakultetų studentų visuotiniuose susirinkimuose (konferencijose). Visuotinis studentų susirinkimas (konferencija) sušaukiamas ir sprendimai priimami aukštosios mokyklos nustatyta tvarka, remiantis visuotinumu, skaidrumo ir atvirumo principais. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 2 p.).
- Visuotinis studentų susirinkimas (konferencija) yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja daugiau kaip pusė visų studentų (visų delegatų). Visuotinio studentų susirinkimo (konferencijos) sprendimai laikomi priimtais, jeigu už juos balsuoja daugiau kaip pusė dalyvavusių studentų. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 3 p.).

STUDENTŲ SAVIVALDOS TEISĖS

- Studentų atstovai deleguojami į aukštosios mokyklos valdymo ir kitus organus remiantis visuotinio, skaidrumo ir atvirumo principais ir tvarka, kuri nustatoma studentų savivaldos įstatuose ir kituose studentų savivaldos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose. Studentų atstovai dalyvauja aukštosios mokyklos valdymo organų veikloje sprendžiamojo balso teise. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 4 p.).
- Studentų savivalda turi teisę gauti informaciją ir paaiškinimus iš aukštosios mokyklos ir jos padalinių visais studijų ir su studijomis susijusiais klausimais. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 5 p.).
- Aukštoji mokykla aukštosios mokyklos tarybos nustatyta tvarka remia studentų savivaldą ir kitas studentų organizacijas, skiria patalpas ir lėšų jų veiklai finansuoti, taip pat skiria lėšų studentų kultūros, sporto ir visuomeninei veiklai. Studentų savivalda ir kitos studentų organizacijos atsiskaito už aukštosios mokyklos skirtas lėšas. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 6 p.).
- Studentų savivalda turi teisę išreikšti savo nuomonę visais studentams rūpimais klausimais ir aukštosios mokyklos statuto nustatyta tvarka pareikalauti dar kartą apsvarstyti aukštosios mokyklos valdymo organų priimtus sprendimus. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 7 p.).

STUDENTŲ SAVIVALDOS TEISĖS

- Studentų savivalda viešai skelbia visuotinio studentų susirinkimo (konferencijos) patvirtintą metinę veiklos ir finansinę ataskaitas. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 8 p.).
- Studentų savivaldų ir kitų studentų organizacijų veiklai teisės aktų nustatyta tvarka gali būti skiriama lėšų iš valstybės biudžeto. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 63 str. 9 p.).

TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS

Ryšys su Lietuvos teisiniu reglamentavimu:

- Studijos yra grindžiamos suderinamumo su Europos aukštojo mokslo erdvės nuostatomis principu. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 3 str. 2 p. 11 d.).
- Aukštųjų mokyklų studijų kokybės užtikrinimas grindžiamas Europos aukštojo mokslo erdvės studijų kokybės užtikrinimo nuostatomis ir gairėmis. (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 46 str. 3 p.)

Pagal Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires (ESG), patvirtintas Ministrų konferencijoje Jerevene:

- Mokslo ir studijų institucijos bei kokybės užtikrinimo agentūros ESG remiasi kaip pamatiniu vidinių ir išorinių aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo sistemų dokumentu. (Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės (ESG), patvirtintos Ministrų konferencijoje Jerevene).
- Dėl didesnio aukštojo mokslo prieinamumo aukštosios mokyklos gali pasinaudoti vis didėjančia individualios patirties įvairove. Ši įvairovė ir augantys lūkesčiai verčia iš esmės keisti veiklos pobūdį. Tai reikalauja daugiau į studentą orientuoto mokymo ir mokymosi metodų, lanksčių mokymosi būdų taikymo ir kompetencijos, įgytos studijuojant ne pagal formaliąją studijų programą, pripažinimo.

TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS

- ESG pagrįstos šiais keturiais kokybės užtikrinimo EAME (Europos aukštojo mokslo erdvėje) principais:
 - už mokslo ir studijų institucijų teikiamų paslaugų kokybę ir jos užtikrinimą pirmiausia yra atsakingos jospačios;
 - užtikrinant kokybę, atsižvelgiama į aukštojo mokslo sistemų, institucijų, programų ir studentų įvairovę;
 - kokybės užtikrinimas padeda plėtoti kokybės kultūrą;
 - užtikrinant kokybę, atsižvelgiama į studentų, visų kitų suinteresuotųjų šalių ir visuomenės poreikius bei lūkesčius.
-
- Studijų programos yra aukštųjų mokyklų misijos mokytį pagrindas. Programos:
 - sukurtos įtraukiant studentus ir kitus dalininkus;
 - parengtos taip, kad užtikrintų sklandų studento tobulėjimą siekiant studijų tikslų;
 - apibrėžia numatomą studento darbo krūvį, pavyzdžiui, ECTS kreditais.
-
- Mokslo ir studijų institucijos turėtų pasirūpinti, jog studijų programos būtų įgyvendinamos taip, kad skatintų studentus aktyviai dalyvauti studijų procese, o studentų vertinimas atspindėtų šį požiūrį.
-
- Mokslo ir studijų institucijos turėtų nuosekliai taikyti iš anksto apibrėžtas ir viešai skelbiamas taisykles, apimančias visą studijų ciklą, t. y. studentų priėmimą, studijų eigą, pripažinimą ir diplomų išdavimą.
-
- Mokslo ir studijų institucijos turi skelbti aiškia, tikslia, nešališką, naujausią ir lengvai prieinamą informaciją apie savo veiklą, įskaitant studijų programas.

TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS

- Mokslo ir studijų institucijos turi stebėti ir reguliariai vertinti savo studijų programas, kad būtų įgyvendinti išsikelti tikslai ir patenkinti studentų bei visuomenės poreikiai.
- Mokslo ir studijų institucijos turi turėti tinkamą finansavimą mokymo ir mokymosi veiklai plėtoti ir pasirūpinti adekvačiais bei lengvai prieinamais studijų ištekliais ir parama studentams.

PARIS COMMUNIQUÉ adopted at EHEA Ministerial Conference, 2018:

- We will support higher education institutions to develop and enhance their strategies for learning and teaching. We also encourage them to provide interdisciplinary programmes as well as to combine academic and work-based learning. Students should encounter research or activities linked to research and innovation at all levels of higher education to develop the critical and creative mind-sets which will enable them to find novel solutions to emerging challenges. In this regard, we commit to improving synergies between education, research and innovation.
- Digitalisation plays a role in all areas of society and we recognise its potential to transform how higher education is delivered and how people learn at different stages of their lives. We call on our higher education institutions to prepare their students and support their teachers to act creatively in a digitalised environment. We will enable our education systems to make better use of digital and blended education, with appropriate quality assurance, in order to enhance lifelong and

TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS

flexible learning, foster digital skills and competences, improve data analysis, educational research and foresight, and remove regulatory obstacles to the provision of open and digital education. We call on the BFUG to take the issue of digitalisation forward in the next working period.

- We recognise that further effort is required to strengthen the social dimension of higher education. In order to meet our commitment that the student body entering and graduating from European higher education institutions should reflect the diversity of Europe's populations, we will improve access and completion by under-represented and vulnerable groups.

YEREVAN COMMUNIQUÉ adopted at EHEA Ministerial Conference, 2015:

- We will encourage and support higher education institutions and staff in promoting pedagogical innovation in student-centred learning environments and in fully exploiting the potential benefits of digital technologies for learning and teaching. We will promote a stronger link between teaching, learning and research at all study levels, and provide incentives for institutions, teachers and students to intensify activities that develop creativity, innovation and entrepreneurship. Study programmes should enable students to develop the competences that can best satisfy personal aspirations and societal needs, through effective learning activities.

TARPTAUTINIUOSE DOKUMENTUOSE REGLAMENTUOJAMOS AR DEKLARUOJAMOS STUDENTŲ TEISĖS BEI GARANTIJOS

- We need to ensure that, at the end of each study cycle, graduates possess competences suitable for entry into the labour market which also enable them to develop the new competences they may need for their employability later in throughout their working lives. We will support higher education institutions in exploring diverse measures to reach these goals, e.g. by strengthening their dialogue with employers, implementing programmes with a good balance between theoretical and practical components, fostering the entrepreneurship and innovation skills of students and following graduates' career developments.
- We undertake to widen participation in higher education and support institutions that provide relevant learning activities in appropriate contexts for different types of learners, including lifelong learning.

SAVADAS SUKURTAS ŠIŲ DOKUMENTŲ PAGRINDU:

LR Konstitucija

LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl užsienio šalių institucijose ar pagal tarptautinių organizacijų švietimo programas išsilavinimą įgijusių asmenų konkuravimo dėl priėmimo į valstybės finansuojamas studijų aukštosiose mokyklose vietas tvarkos aprašo patvirtinimo“

LR Švietimo ir mokslo įsakymas „Dėl valstybės paramos teikimo studijoms, akademiniam mobilumui ir lituanistiniam švietimui Lietuvoje ir užsienyje“

LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl valstybės paramos užsienio lietuvių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo, vertinamųjų sričių ir rodiklių patvirtinimo“

LR Mokslo ir studijų įstatymas

Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“

SĄVADAS SUKURTAS ŠIŲ DOKUMENTŲ PAGRINDU:

Vyriausybės nutarimas Nr. 831 „Dėl finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose“

LR Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“

LR įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“

LR Darbo kodeksas

LR Civilinis kodeksas

LR Sveikatos draudimo įstatymas

LR Užimtumo įstatymas

LR Nedarbo socialinio draudimo įstatymas

LR Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas

LR Transporto lengvatų įstatymas

Valstybinės mokesčių inspekcijos paaiškinimas dėl skiriamos paramos neapmokestinimo pajamų dydžiu

LR Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir sveikatos programose numatytų paslaugų, už kurias mokama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, klasifikatoriaus patvirtinimo“

SĄVADAS SUKURTAS ŠIŲ DOKUMENTŲ PAGRINDU:

Neįgaliųjų teisių konvencija

Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG

European Students' Union Social Dimension Policy Paper
Europos Sąjungos programos, grindžiamos mokymosi
visą gyvenimą principu, projekto „PL4SD“ ataskaita

Ministerial Communiqué adopted at Paris, 2018

Ministerial Communiqué adopted at Yerevan, 2015